משניות מבוארות מסכת טהרות פרק י

פרק י א) הנועל את **בית הבד**, מקום שסוחטין שם הזיתים נעל הדלת **מפני הבדדין**, עמי הארץ שעושין מלאכה בבית הבד. וטהרן בעל הזיתים לעמי הארץ כדי שיעשו השמן בטהרה, ונעל הדלת בפניהם כדי שלא יצאו הם ויטמאו במגע עמי הארץ חברים, ושלא יבואו עמי הארץ שאינם טהורים לשלם, **והיו לשם כלים טמאין מדרס**, שהם אב הטומאה וטמאים אדם בין במגע בין במשא ובין בהסט. **רבי מאיר אומר בית הבד טמא**, דתשיעין שמא נטמאו בהן עמי הארץ הטהורים, וזקוקין וטמאו את הכל, דאינן חוששין לוזהר מן הטמאה. **רבי יהודה אומר, בית הבד טהור**, דזוהרין מטמאה תדאי הואיל וחבר זה טהרן לכך. **רבי שמעון אומר, אם טהורין הן אלו הכלים**, כגון שהכלים טמאים מחמת שישבה עליהן אשת עם הארץ, או שהיו הכלים של עם הארץ, דבעל־יניהם טהורין הם, **הרי בית הבד טמא**, שאין הבדדין וזהרין מלגע בהן ויש לחוש שמא נגעו בהן, **ואם טמאין הם להם**, כגון שידשו שישבה עליהם אשה נדה או זבה, **בית הבד טהור**, דהם וזהרין מלגע בהם. **אמר רבי יוסי וכי מפני מה טמאות**, פרוש מן הכינוי סבר קרבי מאיר בבית דבית טמא, והטעם לזה לא משמעמיה, אלא מטעם אחר שאפילו נאמר דזוהרין במגע, **אלא שאין עמי הארץ בקיאין בהסט**, בטמאת הסט וחישין שמא הסיטו אף על פי שלא נגעו בהן. **ב) הבדדין שהיו נכנסין ויוצאין ומשקין טמאין בתוך בית הבד**, שהבדדין שביניהם, היינו הבדדין אשה שהביאו תיאוקות שבהם, **יוצאים חוץ לפתח בית הבד ופונים לאחוריו הגדר הן טהורין**, היינו בשרוצין לפנות יוצאים עם אביהם לאחוריו הגדר ולא חישין שמא נגעו בטמאה. **עד כמה יוחיסין ויהיו טהורין, עד כדי שיהא רואן**, היינו שכשעיצה החבר יוכל לראותן, שלא דמשקה מטמאה כלי, ועין לעיל פרק ח. **כיצד הן עושין**, כיון שהנכנסו לשמרן, **דיו**, היינו כשנכנסו לשמרן דיו, ולא חישינן שמא לא יטבולו אז לא יטבילו הכלים ואמרו שבלבו הכלים, **דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר צריך לעמוד עליהן עד שיטבולו**, לפי שאין בקיאים בדיני טבילה וחצאיצה. **רבי שמעון אומר, אם טהורין להן**, היינו אם חושבים את עצמן לטהורין, **צריך לעמוד עליהם עד שיטבולו**, וכן הכלים אם חושב הנעם הארץ שהכלים טהורין, **צריך לעמוד עליהם**, אבל **אם טמאין להם אינו צריך לעמוד עליהם עד שיטבולו**, ורבי שמעון לטעמיה לעיל במשנה א. הענבים אינם מוכשרים לקבל טומאה עד שיבצרם מתחלה לגת. **המשטיח** של **אדמה**, היינו ענבים שבצרן מתחלה לאכילה ולא הכשירו לקבל טומאה, ונתנן לסלים או למשטיח, ואחר כך נמלך עליהם וקלקן מן הסלים או מן האדמה **שפטרן** שפטרן שם ונתנם לגת לין, **בית שמאי אומרים נותן רק בידים הרי הם כאלו בצרם מתחלה** לגת, **ואם נתן בידים טמאות, טמאן**, ואף על פי שסתם ידים שניות הן ואין שני עושה שלישי בחלין, דלמא קסברי בית שמאי כל שהוא טבול לתרומה דיו בתרומה וקאן הלא צריך להפריש תרומה, אי נמי בידים שהם תחלה מיירי ולא בסתם ידים. **בית הלל אומרים נותן בידים טמאות ומפרש תורמו בטהרה**, לפי שלא הוכשרו לקבל טומאה כיון שבצרן מתחלה לאכילה, **אבל מן הענבים** כלי שמרוח בזפת ונותנים בו הענבים כשבוצרים אותן לגת, **ומן המשטיח של עלים**, שעשתה עלים לאדמה ונתן הענבים עליהם, דמוכיח שבצרן לגת, **הכל שוים**, היינו גם בית הלל מודים **שהוא נותן בידים טהורות, ואם נתן בידים טמאות, טמאן לענבים**, דהא שתיק ליה הלל לשמאי בפרק קמא דמסכת שבת (יח. א) והודו לו שהבוצר בידים הוכשר. **ה) האוכל ענבים מן המסלים**, וכן **ומן המשטיח של אדמה**, שנבצרו שתנן לאכילה, **אף על פי שמנוקעות ומנטסות** יש לגת ויזיו טמאות **הרי הגת טהורה**. דהסיפרא שנוטפין אין לחם תורת משקה הואיל ונבצרו לאכילה ולא ניחא ליה במה שנוטפין, אבל האוכל **מן הענבים ומן המשטיח של עלים** שמוכח שנבצרו לגת, **אף** על פי שהענבים אינן מבוקעות, **ונפל ממנו גרגר יחידי, אם יש לו חותם**, היינו בעוקץ של הענב נשאר בתוכו, שהעוקץ סותם פי הגרגר שאין משקה יוצא ממנו **טהור, ואם אין לו חותם**, והאדם המבוצר בטמאה נגע במקום החותם **טמא, ואם נפל** לגת, ונטמא לו הגת. **נפלו ממנו ענבים**, פרוש אשכול של ענבים שהתגרגרו מחברים באשכול, ואין משקה יוצא מהן, ונטמאו בידיו טמאות ונפלו ממנו ענבים לתוך הגת, **ודרכן במקום המוטפה**, היינו במקום הפנוי בגת שאין שם יין ולא ענבים, ודרכן בטהרה, אם יש בו **כביצה מכן**, הוא שיעור לטמא אחרים **טהור** הגת, דאין אוכל מטמא כלי, **וכן** שדרכן ויצא ממנו **הראשונה**, חסר ליה **כביצה**, אבל אם **יש יותר מכביצה**, טמא הגת, **שכיון שיצאת טפה הראשונה, נטמאת הטיפה בבביצה** אוכל ומטמאת לגת, דמשקה מטמאה כלי, ועין לעיל פרק ח. **ד) הנותן מן הסלים** של **ענבים ומן המשטיח** שלו **ענבים** שבצרן מתחלה לגת, **הרי הם כאלו בצרם מתחלה** לגת, **ואם נתן בידים טמאות, טמאן**, ואף על פי שסתם ידים שניות הן ואין שני עושה שלישי בחלין, דלמא קסברי בית שמאי כל שהוא טבול לתרומה דיו בתרומה וקאן הלא צריך להפריש תרומה, אי נמי בידים שהם תחלה מיירי ולא בסתם ידים. **בית הלל אומרים נותן בידים טמאות ומפרש תורמו בטהרה**, לפי שלא הוכשרו לקבל טמאה כיון שבצרן מתחלה לאכילה, **אבל מן הענבים** כלי שמרוח בזפת ונותנים בו הענבים כשבוצרים אותן לגת, **ומן המשטיח של עלים**, שעשתה עלים לאדמה ונתן הענבים עליהם, דמוכיח שבצרן לגת, **הכל שוים**, היינו גם בית הלל מודים **שהוא נותן בידים טהורות, ואם נתן בידים טמאות, טמאן לענבים**, דהא שתיק ליה הלל לשמאי בפרק קמא דמסכת שבת (יח. א) והודו לו שהבוצר בידים הוכשר. **ה) האוכל ענבים מן המסלים**, וכן **ומן המשטיח של אדמה**, שנבצרו שתנן לאכילה, **אף על פי שמנוקעות ומנטסות** יש לגת ויזיו טמאות **הרי הגת טהורה**. דהסיפרא שנוטפין אין לחם תורת משקה הואיל ונבצרו לאכילה ולא ניחא ליה במה שנוטפין, אבל האוכל **מן הענבים ומן המשטיח של עלים** שמוכח שנבצרו לגת, **אף** על פי שהענבים אינן מבוקעות, **ונפל ממנו גרגר יחידי, אם יש לו חותם**, היינו בעוקץ של הענב נשאר בתוכו, שהעוקץ סותם פי הגרגר שאין משקה יוצא ממנו **טהור, ואם אין לו חותם**, והאדם המבוצר בטמאה נגע במקום החותם **טמא, ואם נפל** לגת, ונטמא לו הגת. **נפלו ממנו ענבים**, פרוש אשכול של ענבים שהתגרגרו מחברים באשכול, ואין משקה יוצא ממנו, ונטמאו בידיו טמאות ונפלו ממנו ענבים לתוך הגת, **ודרכן במקום המוטפה**, היינו במקום הפנוי בגת שאין שם יין ולא ענבים, ודרכן בטהרה, אם יש בו **כביצה מכן**, הוא שיעור לטמא אחרים **טהור** הגת, דאין אוכל מטמא כלי, **וכן** שדרכן ויצא ממנו **הראשונה**, חסר ליה **כביצה**, אבל אם **יש יותר מכביצה**, טמא הגת, **שכיון שיצאת טפה הראשונה, נטמאת הטיפה בבביצה** אוכל ומטמאת לגת, דמשקה מטמאה כלי, ועין לעיל פרק ח. **ו) מי שהיה עומד ומדבר על שפת הבור, ונתנה עוצר**, נתן רק **מפיו** של שם הארץ המדבר, **ספק הגיעה לבור ספק לא הגיעה, ספקו טהור**, אף על פי דספק טהור בתרשות היחיד טמא, דאמרינן שפת הבור קלקה הצוצרא מלגרת לתוך היין, ומתמיעין אייריי בבור סיד שאינו מקבל טומאה, דדוקא בבור של יין תלין, אבל בבור של שמן ברשות היחיד טמא, שהשמן מחליק שפת הבור וחרק יורד לבור. **ז) הזולף את הבור**, המוציא יין ושמן מן הבור מעט מעט, נקרא הזולף, המטא שנדבק בהן ואחר כך יבטיל, דאמרינן בבטיליכתו נפל השרץ, מין עשב יבש, **משמן** של **י״ב חדש** אז **חולקן בחמין**, שופך עליהם מים וחוחרין ואחר כך מטבטלין. **רבי יוסי אומר אם נתנן בשבולת הנבה**, במקום שהמים רודפים שם בנבה, **דיו** לוהיצא המשקה הנבדק בהם, ובמסקסן בעודה זרה (עיין ע״ב) אמרינן שקרעיך לנהיגתן שם בשבולת הנבה יום או לילה, ואז הכלי טהור.

משניות מבוארות מסכת טהרות פרק י

ל׳ אב

ומלא ממנו בחביות, היינו שהכניס חביות בבור ומילאה **נמצא שרץ בראשונה**, היינו בחבית שמלא בראשונה **כלן טמאות**, דמהראשונה נטמא כל מה שבבור, בין שהיה השרץ בבור בין שהיה השרץ בחבית. נמצא השרץ **באחרונה**, היינו בחבית שמלא באחרונה, **היא טמאה וכלן טהורות**, דתלינן שממנה היה השרץ, ולא מן הבור, ואפילו היה בבור שמא נפל אחר שמלאו החביות הראשונות, שימתי אנו אומרים שאם נמצא בראשונה כלן טמאות **בזמן שהוא זולף בכל אחת ואחת**, ששאב כל חבית ומחבית מן הבור, **אבל** אם **היה זולף במחץ**, היינו כלי כמו דלו, **לא הורד החביות לבור. אם נמצא שרץ באחת מהן, היא טמאה בלבד**, דאמרינן בתוך החבית היה השרץ ולא בבור. **אימתי** אנו אומרים שאחת שטמאה וכלן טהורות, **בזמן שהוא בודק המחץ וחביות ולא היה** בהן שרץ קדם שינתן לתוכן יין או שמן, **ולא מכסה** לא את הבור ולא את החביות, כל שעה שמביא המחץ מזז לזו, דאמרינן בבטיליכתו נפל השרץ, **אבל** הא דתין אם **היה מכסה ולא בודק**, דאמרינן שמא היה בחבית קדם לכן, **אבל אם היה בודק** החביות **ומכסה** כל שעה שמוזלף את המחץ היה מכסה את הבור ואת החביות, **ונמצא שרץ בחבית, הכל טמא**, שקרעי ממה נפשך יין בבור היה מתחילתו, **בין שנמצא בבור במחץ הכל טמא**. אחר שסחטו הענבים היו משימין עגל גדול והוא אבן במין אבן הרחים שהיו משימין על הזיתים שיתמצו ויצא כל היין הנשאר בהן, ומתוך כובד האבן צריכין הרבה בני אדם להגעלותו על הבצור לתן יין תפוח. ולהורידו. **ח) בין העגולים לזגין** דיו כמו **רשות הרבים**, הספק שמאה הנמצא שם, טהור, כיון שצריכים רבים להרים את הבור, **הם שלפני הבוצרים**, שלא בקרוהו עדין, שיראים בני אדם כבר לשם מפני שנתפס עליו כבנב, דיו **כמו רשות היחיד**, הספקו **טמא**. **ושל אחר הבוצרים**, כשנמרו לבצר, **רשות הרבים**, דיש שם רשות לכל אדם לבנות כדי לקחת שם פרש ועולות, **אימתי בזמן שהרבים נכנסים בזו ויוצאים בזו. כלי צא בבד שעושין בו שמן וכן כלים ושל גת שסוחטין שם יין, והקעקל**, כמין קפה מסוגרת כעין רשת, **ואחר שסוחט** את הזיתים נותנים הנפת שהיא פסולת הזיתים לתוכו, ומניחים עליו דבר מכביד, **להוציא את השמן**, **בזמן שהן עין, מנבנן**, שצריך **להוציא המשקה** בזרה (עיין ע״ב) אמרינן שקרעיך לנהיגתן שם בשבולת הנבה יום או לילה, ואז הכלי טהור.

ד) הנותן מן הסלים של **ענבים ומן המשטיח** שלו **ענבים** שבצרן מתחלה לאכילה ולא הכשירו לקבל טומאה, ונתנן לסלים או למשטיח, ואחר כך נמלך עליהם וקלקן מן הסלים או מן האדמה שפטרן שם ונתנם לגת לין, **בית שמאי אומרים נותן רק בידים הרי הם כאלו בצרם מתחלה** לגת, **ואם נתן בידים טמאות, טמאן**, ואף על פי שסתם ידים שניות הן ואין שני עושה שלישי בחלין, דלמא קסברי בית שמאי כל שהוא טבול לתרומה דיו בתרומה וקאן הלא צריך להפריש תרומה, אי נמי בידים שהם תחלה מיירי ולא בסתם ידים. **בית הלל אומרים נותן בידים טמאות ומפרש תורמו בטהרה**, לפי שלא הוכשרו לקבל טומאה כיון שבצרן מתחלה לאכילה, **אבל מן הענבים** כלי שמרוח בזפת ונותנים בו הענבים כשבוצרים אותן לגת, **ומן המשטיח של עלים**, שעשתה עלים לאדמה ונתן הענבים עליהם, דמוכיח שבצרן לגת, **הכל שוים**, היינו גם בית הלל מודים **שהוא נותן בידים טהורות, ואם נתן בידים טמאות, טמאן לענבים**, דהא שתיק ליה הלל לשמאי בפרק קמא דמסכת שבת (יח. א) והודו לו שהבוצר בידים הוכשר. **ה) האוכל ענבים מן המסלים**, וכן **ומן המשטיח של אדמה**, שנבצרו שתנן לאכילה, **אף על פי שמנוקעות ומנטסות** יש לגת ויזיו טמאות **הרי הגת טהורה**. דהסיפרא שנוטפין אין לחם תורת משקה הואיל ונבצרו לאכילה ולא ניחא ליה במה שנוטפין, אבל האוכל **מן הענבים ומן המשטיח של עלים** שמוכח שנבצרו לגת, **אף** על פי שהענבים אינן מבוקעות, **ונפל ממנו גרגר יחידי, אם יש לו חותם**, היינו בעוקץ של הענב נשאר בתוכו, שהעוקץ סותם פי הגרגר שאין משקה יוצא ממנו **טהור, ואם אין לו חותם**, והאדם המבוצר בטמאה נגע במקום החותם **טמא, ואם נפל** לגת, ונטמא לו הגת. **נפלו ממנו ענבים**, פרוש אשכול של ענבים שהתגרגרו מחברים באשכול, ואין משקה יוצא ממנו, ונטמאו בידיו טמאות ונפלו ממנו ענבים לתוך הגת, **ודרכן במקום המוטפה**, היינו במקום הפנוי בגת שאין שם יין ולא ענבים, ודרכן בטהרה, אם יש בו **כביצה מכן**, הוא שיעור לטמא אחרים **טהור** הגת, דאין אוכל מטמא כלי, **וכן** שדרכן ויצא ממנו **הראשונה**, חסר ליה **כביצה**, אבל אם **יש יותר מכביצה**, טמא הגת, **שכיון שיצאת טפה הראשונה, נטמאת הטיפה בבביצה** אוכל ומטמאת לגת, דמשקה מטמאה כלי, ועין לעיל פרק ח. **ו) מי שהיה עומד ומדבר על שפת הבור, ונתנה עוצר**, נתן רק **מפיו** של שם הארץ המדבר, **ספק הגיעה לבור ספק לא הגיעה, ספקו טהור**, אף על פי דספק טהור בתרשות היחיד טמא, דאמרינן שפת הבור קלקה הצוצרא מלגרת לתוך היין, ומתמיעין אייריי בבור סיד שאינו מקבל טומאה, דדוקא בבור של יין תלין, אבל בבור של שמן ברשות היחיד טמא, שהשמן מחליק שפת הבור וחרק יורד לבור. **ז) הזולף את הבור**, המוציא יין ושמן מן הבור מעט מעט, נקרא הזולף, המטא שנדבק בהן ואחר כך יבטיל, **ואם טהורין** שמן **מן הבור**, מתוך כובד האבן **נמצא שרץ בראשונה, כלן טמאות**, דמהראשונה נטמא כל מה שבבור, בין שהיה השרץ בבור בין שהיה השרץ בחבית. נמצא השרץ **באחרונה**, היינו בחבית שמלא באחרונה, **היא טמאה וכלן טהורות**, דתלינן שממנה היה השרץ, ולא מן הבור, ואפילו היה בבור שמא נפל אחר שמלאו החביות הראשונות, שימתי אנו אומרים שאם נמצא בראשונה כלן טמאות **בזמן שהוא זולף בכל אחת ואחת**, ששאב כל חבית ומחבית מן הבור, **אבל** אם **היה זולף במחץ**, היינו כלי כמו דלו, **לא הורד החביות לבור. אם נמצא שרץ באחת מהן, היא טמאה בלבד**, דאמרינן בתוך החבית היה השרץ ולא בבור. **אימתי** אנו אומרים שאחת שטמאה וכלן טהורות, **בזמן שהוא בודק המחץ וחביות ולא היה** בהן שרץ קדם שינתן לתוכן יין או שמן, **ולא מכסה** לא את הבור ולא את החביות, כל שעה שמביא המחץ מזז לזו, דאמרינן בבטיליכתו נפל השרץ, **אבל** הא דתין אם **היה מכסה ולא בודק**, דאמרינן שמא היה בחבית קדם לכן, **אבל אם היה בודק** החביות **ומכסה** כל שעה שמוזלף את המחץ היה מכסה את הבור ואת החביות, **ונמצא שרץ בחבית, הכל טמא**, שקרעי ממה נפשך יין בבור היה מתחילתו, **בין שנמצא בבור במחץ הכל טמא**. אחר שסחטו הענבים היו משימין עגל גדול והוא אבן במין אבן